

Šu 272 c. ř. s. ve smyslu Šu 30 odh. ř. nem. cenu obecnou. Pouze takovýto postup skýtá záruku, že bude zjištěna ne jen nějaká cena fiktivní, která by nezávisle na skutečných poměrech vyhovovala předpisům právním, nýbrž skutečná cena nemovitosti tak, jak se utvořila v hospodářském životě a svobodném obchodě, t. j. cena obecná ve smyslu řádu dávkového (srv. rozhodnutí č. 4003 sb. n. s., vydané v případě obdobném a Freudenfeld: Wertzuwachsabgabe str. 85 a násl.). Námitku stěžovatelky, že od soudních znalce a soudu nelze očekávatí tolik znalostí poměrů, by mohli zjistiti tuto cenu, nutno odmítnouti jako nemístnou a bezdůvodnou. Poněvadž se v tomto případě znalci a soud nezachovali způsobem zde naznačeným, nepochybil soud rekursní, když, zrušiv usnesení soudu první stolice, uložil mu, aby doplně řízení, znovu rozhodl.

Čís. 5184.

Jsou-li ustanovení Bernské úmluvy o právu autorském v rozporu s předpisy zákona ze dne 26. prosince 1895, čís. 197 ř. zák., má přednost úmluva, leda že by sama ustupovala právu domácímu.

»Dilem« ve čl. 18 Bernské úmluvy rozumí se předmět autorského práva ve svém celku a nikoli v tom kterém jednotlivém oprávnění v něm obsaženém. Lhostejno, že autorské právo k překladu pominulo, jen když trvá ve svém celku. Trvá-li autorské právo, trvá i autorské právo k překladu.

Čl. 310 Versaillské smlouvy nelze použiti.

(Rozh. ze dne 16. července 1925, R I 488 25.)

Žalovaná tuzemská knihkupecká firma vydala již před 10. listopadem 1921 překlady Mayových děl a vydávala je po tomto dni (kdy nabyta v Československu účinnost Bernská úmluva o mezinárodním právu autorském) i nadále. Žalobce (tuzemský nakladatel), tvrdě, že ujednáním ze dne 22. prosince 1921 nabyt od firmy Karl-May-Verlag v Radebeule u Drážďan jakožto od autorskoprávní nástupkyně spisovatele Dra Karla Maye výhradních práv autorských, domáhal se proti žalované firmě určení, že žalobci přísluší od firmy Karl-May-Verlag v Radebeule nabytá autorská práva k výhradnímu vydávání, uveřejňování, rozšiřování a odbývání českých překladu spisu Dra Karla Maye, že práva ta nepřísluší firmě žalované a že žalovaná firma jest povinna to uznati a dalšího uveřejňování, vydávání, rozmnožování a odbývání českých překladu spisu Dra Karla Maye se zdržeti. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu pojednal a rozhodl. Důvody: V odvolacím řízení obmezil žalobce žalobu na ony překlady Mayových spisů, o nichž jest nesporno, že je žalovaná firma vydala po 10. listopadu 1921. Pokud se týče oprávnění žalobce k omezené žalobě, náleželo mu prokázati, že právě k těmto Mayovým dílům od právního nástupce autorky firmy Karl-May-Verlag v Radebeule nabyt autorského práva ku překladu do jazyka českého. První soud v tomto směru zjistil, že roku 1921 postoupila firma Karl-May-Verlag žalobci veškerá práva k českým překladům Mayových spisů, pokud tomu neodporovala jiná nabytá práva, totiž smluvní, jako měla firma

V. v Praze, a že přenesla na žalobce i oprávnění I: žalobám pro případná porušení těchto práv. Než první soud nezjistil, ba nevzal na přetřes, zda právě ohledně shora uvedených Mayových děl již dříve nenabyl někdo jiný než žalobce od autora neb od jeho právního nástupce výhradného práva k českým překladům, zda tedy shora ona výhrada při postoupení tohoto práva žalobci nevztahuje se i na díla, jichž překlady tvoří předmět omezené žaloby. Žalovaný sám namítal, a dopisem fy A. S. N. v Drážďanech ze dne 21. března 1903 doložil, že od této firmy již v roce 1903 ohledně Mayového spisu »Deutsche Helden und Herzen«, jehož český překlad žalobce již od té doby vydával, jak tvrdí pod titulem »Třemi díly světa«, nabyl výhradné právo k překladu za úplatu 1.000 Mk. První soud nezjistil této namítané skutečnosti, dospěl však k úsudku, že ta' o žalovaným tvrzená a doložená autorisace k vydávání českého překladu ztratila význam jednak dle §§ 28 a 47 aut. zák., jednak vzhledem ku svědecké výpovědi Dra Euchara S-a, jenž prý potvrdil, že firma Karl-May-Verlag převzala veškerá původská práva Mayova, jednak vzhledem k čl. 310 mírové smlouvy Versaillské, uveřejněné ve sbírce zákonů a nařízení z roku 1921, pod čís. 217. Tento úsudek však není správným. V §u 28 aut. zák. upravuje se výlučné právo autora vydati překlady svého díla, pokud se týče podmínky zániku tohoto práva; § 47 aut. zák. pak mluví o zániku práva autora ku překladům, žádné z těchto obou zákonných ustanovení však nevymezuje právo k překladu, nabyté jinou osobou k autorovu dílu. Svědek Dr. Euchar S. seznal jen, že firma Karl-May-Verlag nabyla veškerá autorská práva zemřelého v roce 1912 Dra Karla Maye tím způsobem, že universální dědička, vdova po Dru Mayovi, vložila je do firmy Karl-May-Verlag jako svůj společenský podíl, neudal však ničeho o překládacích právech, která Dr. May za svého živobytí na jiné osoby přenesl a která tudíž do jeho pozůstalosti nepřišla, jak tomu jest patrně pokud se týče spisu »Deutsche Helden und Herzen«. Čl. 310 mírové smlouvy Versaillské se na tento případ nehodí proto, poněvadž nejde tu o smlouvu o reprodukování literárního díla, uzavřenou před opověděním války s příslušníkem německým, nýbrž o právo autorské překladaatele cizího díla k tomuto překladu, kterým smluvní právo na reprodukování původního díla v tomto směru bylo již konsumováno. Dále však přednesl žalobce, že překlad vydaný žalovaným pod titulem »Třemi díly světa«, není překladem Mayového díla »Deutsche Helden und Herzen«. První soud v tomto směru skutkového zjištění neučinil, tak že vůbec není zjištěno, zda překlad »Třemi díly světa« jest překladem nějakého Mayového spisu. Nezbytno jest, aby totožnost tohoto překladu s jedním ze spisů Mayových byla zjištěna? bude-li zjištěna, náležeti bude soudu, by zjistil, zda žalovaný výhradného práva k českému překladu ohledně dotyčného původního díla Mayova nabyl právem, tedy, zda firmě A. S. právo k českému překladu onoho díla Mayova bylo právoplatně postoupeno, a zda se další postup tohoto práva na žalovaného rovněž stal po právu. Jestli a pokud bude doplněním řízení ve směrech shora vytčených zjištěno oprávnění žalobce pro tuto žalobu, bude vzhledem na to, že žalobce omezil žalobu na zasáhnutí do jeho překládacích práv po 10. listopadu 1921, kdy Bernská úmluva v tuzemsku nabyla již zákonné účinnosti, nutno zjistiti, zda za-

lovaný do řečených práv bezprávně zasáhl po 10. listopadu 1921. Jako předpoklad tohoto bezprávného zasáhnutí jest především na jisto postavit, zda Dr. May pokud se týče jeho právní nástupci fa Karl-May-Verlag a žalobce po 10. listopadu 1921 právní ochrany překládacího práva do češtiny ohledně děl, o něž ještě jde, požívali. Otázku tu sluší řešiti podle ustanovení čl. 4 B. úml. jak dle tuzemského aut. zák. tak i dle práva v B. úmluvě stanoveného. Dle čl. 8 této úmluvy požívají autoři děl poprvé uveřejněných v některém ze států Jednoty v ostatních zemích Jednoty po celou dobu trvání práva k původnímu dílu výhradného práva, svá díla překládati nebo překlad dovoliti. Jelikož dle §§ 28 a 47 aut. zák. ochrana práva autora k překladu v tuzemsku omezena jest na tři leta, pokud se týče na dalších pět let od vydání původního díla, pokud se týče od vydání překladu a ochrana autorského práva k původnímu dílu dle §u 43 aut. zák. až 30 let po smrti původcově, byla ochranná doba pro právo k překladu Bernskou úmluvou v tuzemsku značně prodloužena a to, pokud se týče překladu, které před 10. listopadem 1921 v tuzemsku ještě vydány nebyly, bez ohledu na to, že před tím již ochranné právo autora k překladu v dotyčném jazyku pro uplynutí lhut §§ 28 a 47 aut. zák. zaniklo, neboť řečené ochranné právo, stanovené Bernskou úmluvou, jest zvlášť stanovené právo a platí vzhledem na ustanovení čl. 4 B. úml. nehledě k právu, platícímu v jednotlivých zemích Jednoty. Pokud se však týče oněch překladu, které vydány byly v tuzemsku již před 10. listopadem 1921 a v jichž vydání bylo pokračováno, jako zde, i po 10. listopadu 1921, sluší ochranné právo proti těmto překladům posuzovati dle odst. 2 a 3 čl. 18 B. úml. Dle odstavce druhého nenabývá dílo, jež se stalo uplynutím ochranné doby, před tím přiznané ve smluvním státě, ve kterém se za ochranu žádá, obecným majetkem, tamtéž podle této smlouvy znova ochrany. Toto ustanovení označuje se v následujícím odstavci čl. 18 jako zásada a praví se tam, že této zásady použije se podle ustanovení zvláštních úmluv, které mezi státy Jednoty byly nebo budou k tomu účelu učiněny a že, není-li takových úmluv, upraví ty které státy každý, pokud se jeho týče, způsob, jakým se jich správně »jí« (cette application), t. j. zásady použije. Poněvadž Čsl. republika v řečeném směru úmluv s ostatními státy Jednoty, zejména s Německem dosud neučinila a neupravila také vlastním zákonodárstvím způsob, jakým se řečené zásady v tuzemsku použije, nezývá, než této zásady použití dle tuzemského aut. zákona. Zásada řečená mluví jen o díle, nikoliv vsak o překladu; než, jelikož autor překladu původního díla požívá i samostatného ochranného práva jako autorské právo ku původnímu dílu (§ 23 aut. zák.), není závady právo k překladu a překlad sám podřaditi pod pojem »díla« ve smyslu odst. 2 čl. 18 B. úml. Použije-li se tedy tohoto ustanovení na právo k překladu, lze z něho dovodovati, že, zaniklo-li ochranné právo autora ohledně překladu do určitého jazyka v tuzemsku uplynutím lhut ochranných, stanovených v §§ 28 a 47 aut. zák. před 10. listopadem 1921, stalo-li se tedy právo to v tuzemsku již tehdy obecným majetkem, nenabývá zde právo to Bernskou úmluvou znova ochrany. Správnosti tohoto názoru nasvědčuje i ta skutečnost, že v Německu ustanovení čl. 18 B. úml. čís. nařízením ze dne 12. července 1910 r. zák. 989 omezeno bylo, pokud se týče překladu, v ten

rozum, že, byl-li překlad před účinností úmluvy Bernské zcela nebo částečně vydán, zůstává oprávnění překladatele k rozmnožování a rozšiřování tohoto překladu nedotčeno. Z uvedeného právního stanoviska, odvolacím soudem hájeného, plyne, že tuzemec, jenž vydal v tuzemsku český překlad literárního díla německého autora před 10. listopadem 1921, a to tehdy, když právo autora ohledně českého překladu v tuzemsku již uplynutím ochranných lhůt §§ 28 a 47 aut. zák. zaniklo a ve vydání tohoto překladu v tuzemsku i po 10. listopadu 1921 pokračoval, nezasáhl protiprávně do onoho autorského práva německého autora, poněvadž zaniklá před 10. listopadem 1921 uplynutím ochranných lhůt ochrana autora uzákoněním Bernské úmluvy v tuzemsku neobživla. Samozřejmě jest, že tato zásada neplatí ohledně oněch překladů, které vydány byly před 10. listopadem 1921, však v době, kdy ochrana autora k překladu v dotyčném jazyku v tuzemsku uplynutím ochranných lhůt §§ 28 a 47 aut. zák. ještě nezanikla, a v jichž vydávání pokračováno bylo i po 10. listopadu 1921, neboť ona ochrana zaniknouti může pouze oproti překladům řádným, t. j. bez protiprávního zasáhnutí do cizího autorského práva vydaným ve smyslu posledního odstavce §u 23 aut. zák.; ohledně překladů protiprávně vydaných neustanovuje a neprodlužuje ochrany ani Bernská smlouva. Aby dle uvedených zásad v souzeném případě na jisto postaveno býti mohlo, zda žalovaný, pokračovav ve vydávání českých překladů Mayových spisů, na něž žaloba byla omezena, již před 10. listopadem 1921 vydaných, i po tomto dni, výhradně právo Dra Maye k českým překladům těm porušil, t. j. protiprávně do něho zasáhl, a aby takto na jisto postavena byla druhá podmínka oprávněnosti žaloby, bude nutno zjistiti, kdy žalovaný ony překlady vydávati započal, zda je vydal poprvé, kdy ochranné právo Dra Maye pokud se týče jeho právních nástupcu uplynutím lhůt v §§ 28, 43 aut. zák. již zaniklo a zda výtisky po 10. listopadu 1921 jím vydané jsou totožné s oněmi před tímto dnem vydanými. Bude tyto okolnosti zjistiti zejména ohledně tak zvaných dotisku, které žalovaný dle svého přednesu po 10. listopadu 1921 z makulatur mu z dřívější doby zbylých pořídil a vydal, poněvadž napadený rozsudek přesného zjištění v tomto směru neobsahuje.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y

V zásadní otázce nelze s odvolacím soudem souhlasiti. Smlouvou Saint Germainskou ze dne 10. září 1919, uveřejněnou ve sbírce z. a n. pod čís. 508 dne 31. prosince 1921, zavázal se Čsl. stát (čl. 20) ve lhůtě 12 měsíců od uzavření této smlouvy přistoupiti k Bernské mezinárodní úmluvě ze dne 9. září 1886, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908. Přístup ten stal se notifikací ze dne 22. února 1921, načež Bernská úmluva publikována byla dne 10. listopadu 1921 ve sbírce z. a n. pod čís. 401, čímž nabyla vnitrostátní působnosti a stala se součástíkou čsl. práva. Již to, že mezinárodní smlouvou Saint Germainskou uložen byl Čsl. státu a jím převzat závazek, k Bernské úmluvě přistoupiti, naznačuje s dostatek, že ochrana autorská, poskytovaná domácím zákonodárstvím, nebyla pokládána za dostatečnou a závazek, přistoupiti k úmluvě,

měl za účel, by ochrana cizích autorů v Čsl. státě byla zvýšena, z čehož jde, že, jsou-li ustanovení domácího zákona o právu autorském ze dne 26. prosince 1895, čís. 197 ř. zák. v rozporu s ustanoveními Bernské úmluvy, má tato přednost, leda že by sama ustupovala právu domácímu, jako to činí na př. v čl. 7. Tato její přednost plyne také z toho, že jest, stavši se v tuzemsku právem teprv vyhlášením dne 10. listopadu 1921, normou mladší než onen zákon, pročež mu jako normě starší deroguje, a plyne to konečně také z jejího vlastního obsahu, když v čl. 4 stanoví, že cizí autoři mají nejen práva, poskytovaná zákonodárstvím tuzemským, nýbrž nad ně i zvláštní práva, právě v ní samé stanovená. Nelze se tedy při posuzování souzeného právního případu, kde jde o autorská práva cizozemce, příslušníka říše Německé, která jest jedním ze smluvních států nebo-li členem t. zv. Jednoty na ochranu autorských práv, řídití oním tuzemským zákonem, nýbrž předem předpisy Bernské úmluvy a jím teprv, pokud úmluva ta to dovoluje nebo sama žádného předpisu nemá. Tu pak nemůže býti pochyby, že rozhodný předpis jejího čl. 18, že její ustanovení platí o všech dílech, která nestala se ještě ve státě svého vzniku (zde v Německu) uplynutím ochranné lhůty obecným majetkem v době, kdy úmluva nabyla účinnosti, že však, stalo-li se dílo uplynutím ochranné doby, jemu před tím přiznané, ve smluvním státě, ve kterém se žádá za ochranu (zde v Čsl. státě), obecným majetkem, nenabývá tam podle této úmluvy znova ochrany — rozuměti jest o díle jako o předmětě práva autorského v jeho celku a nikoli o tom kterém jednotlivém oprávnění v něm obsaženém, zejména tedy nikoli na příklad, jak žalovaná strana tomu chce, o výlučném právu překladu. Nevadí tedy, že výlučné právo překladu dle §u 28 a 47 zákona o autorském právu pomínulo, nýbrž rozhodno jest, že autorské právo k dílu ještě trvá a že ještě trvá jak v zemi svého vzniku (v Německu) tak v zemi, kde se za ochranu žádá (v Čsl. státě), že ani tam ani tu nestalo se dílo ještě obecným majetkem. Že autorské právo, když autor zemřel 30. března 1912, trva ještě i v Německu i v tuzemsku, nebude vzhledem k §u 29 něm. zák. o právu autorském a §u 43 Čsl. zákona o téměř právu, dle nichž ono (ochrana jeho) trvá 30 let po smrti autora, žádné pochyby, a to ani vzhledem k §u 2 tuzemského zákona, ježto vzájemnost zaručena jest právě byť ne §em 35 něm. aut. zák., tak přece Bernskou úmluvou (§ 1). Doložiti dlužno, že tato 30letá ochrana není předpisem čl. 7 Bernské úmluvy dotčena, a že dle čl. 8 úmluvy výhradné právo překladu trvá tak dlouho, jako samo právo autorské, t. j. úmluva nezkracuje tohoto oprávnění autorského, jako to činí § 28 čsl. aut. zák., a toto pro autora výhodnější ustanovení úmluvy platí dle jejího čl. 4 přes nepříznivější předpis domácího práva. Poněvadž tedy autorské právo ještě trvá (dílo nestalo se ještě obecným majetkem), trvá dle §u 8 úmluvy i výhradné právo autorovo, pokud se týče jeho právního nástupce k překladu a jeho povolání, neboť § 28 Čsl. aut. zákona tu, jak vyloženo, neplatí. Odst. 3 čl. 18 úmluvy tu nepřichází v úvahu, protože není mezi Německem a Čsl. státem ani zvláštní smlouvy, ani Čsl. stát neupravil způsob, jakým se zásady odstavce 1 a 2 použití má. Nepřichází však v úvahu ani § 62 něm. aut. zák., ježto nejde o ochranu v Německé říši, nýbrž v Čsl. státě, kde neplatí německé právo, nýbrž Bernská úmluva. Není tedy třeba do-

plnění odvolacím soudem žádaného, zda a která díla vydala v překladu žalovaná firma již před 10. listopadem 1921, neboť žalovaná není oprávněna po tom dni vydávati ani tyto a vůbec ničeho z důvodu toho, že právo překladu stalo se před tím dnem dle domácího práva volným, neboť po tom dni už volným není (čl. 18). Rekursní soud chybuje v tom, že pod pojmem »díla« čl. 18 nerozumí pouze původní dílo se všemi autorskými oprávněními k němu, nýbrž i překlad o sobě a práva autora k překladu, odvolávaje se při tom na § 23 posl. odst. tuzemského aut. zákona. Předpis ten (srv. čl. 2 odst. 2 Bernské úmluvy) praví ovšem, že na překladu oprávněně pořízeném existuje autorské právo jako na originálu, ale vůči autorovi původního díla toto právo, pokud se zakládalo na uvolnění práva překladu dle §u 28 a 47 tuzemského aut. zák., uvedením Bernské úmluvy v tuzemské právo pominulo. Neprávem praví také rekursní soud, že měl prvý soudce vzít na přetřes, zda již před tím, než žalobci právo překladu bylo postoupeno, nenabyl někdo jiný, než žalobce od autora nebo jeho právního nástupce právo k překladu sporných spisů. Když to nikdo netvrdil, nebylo třeba, se tím zabývati, ale, kdyby to bylo rozhodno, bylo by věci žalované firmy, by to byla tvrdila, neboť by to mělo smysl jen tak, že žalobcova postupitelka sama práva k překladu toho kterého díla už neměla, ježto ho už dříve zadala, a že tedy ani žalobce ho postupem nabytí nemohl, že k žalobě není oprávněn, k tomu že oprávněn jest onen třetí nabyvatel, ježto jen ten může býti v právu svém porušen. Když tedy námitka nedostatku žalobního oprávnění vznesena nebyla, není to třeba zjišťovati. Za to třeba vyšetřiti a zjistiti věc ohledně spisu »Deutsche Helden und Herzen«, zda tu žalovaná firma práva k vydávání překladu platně nabyta, t. j. zda nenabyta ho přímo od autora, zda tedy od jeho právního nástupce nebo zástupce tak, že i autor, pokud se týče jeho právní nástupci tím byli a jsou vázáni. Povede-li filiace až na autora, nemůže zalované právo, takto platně nabyté, býti odpíráno, to by byla divná spravedlnost, jak si ji žalobce představuje, by autor pokud se týče jiný majitel práva autorského nemusel ve slovu nabyvateli platně daném státi. To je jiná věc, než pořídil-li kdo překlad z důvodu, že autorovo právo překladu dle cit. §§ 28 a 47 aut. zákona uplynutím doby pominulo, a stížnost těmito předpisy zcela nemístně operuje, že prý dle nich i překladatellovo právo pominulo, kdežto ony (§ 28) výslovně mluví jen o autoru, i hodily by se sice na autora překladu, ale jen, pokud by se jednalo o uvolnění jeho k překladu roz. do jiné řeči než řeči překladu. Čl. 310 sml. Vers. nemá zde místa, protože smlouva ta nabyta u nás vnitrostátní působností vyhlášením ve sbírce z. a n. dne 22. června 1921, úmluva Bernská však vstoupila v Československu v působnost teprv dne 10. listopadu 1921, a derogovala tedy svým obsahem (hlavně čl. 2 odstavec 2) smlouvě Versaillské v čl. 310, pak-li tento svým výrazem »reprodukování děl literárních« i na překlady se vztahuje, což je z míry pochybno.

Čís. 5185.

Odpůrčí řád.

Není podmínkou odporovatelnosti právního jednání, by se stalo na oko.